Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 1992, sp. zn. 4 To 14/92

Číslo: 61/1992

Právní věta:

Námitky, které se týkají správnosti a opodstatněnosti vykázaného rozsahu úkonů obhajoby, nelze uplatňovat proti rozhodnutí o uložení povinnosti obžalovaného k náhradě nákladů trestního řízení podle § 152 odst. 1 písm. b) tr.ř., nýbrž proti rozhodnutí podle § 151 odst. 3 tr.ř., jímž se rozhoduje o návrhu ustanoveného obhájce na přiznání odměny a náhrady hotových výdajů (§ 151 odst. 2 tr.ř.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.02.1992

Spisová značka: 4 To 14/92

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Odměna ustanoveného obhájce

Předpisy: 141/1961 Sb. § 151 odst. 3
141/1961 Sb. § 152 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti G. V., otce odsouzeného mladistvého D. V., proti usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem z 2. 12. 1991 sp. zn. 1 T 39/90 Nejvyšší soud ČR rozhodl tak, že podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadené usnesení zrušil a krajskému soudu uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Napadeným usnesením bylo podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. rozhodnuto, že odsouzený mladistvý D. V. je povinen nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem v celkové částce 15 204 Kčs.

Proti usnesení podal v zákonné lhůtě stížnost G. V., otec odsouzeného mladistvého G. V. Namítl, že podle jeho názoru mladistvý měl nárok na bezplatnou obhajobu a že tedy není důvodu, aby hradil odměnu obhájce a jeho hotové výdaje. Kromě toho uvedl, že vykázané úkony obhajoby neodpovídají skutečnosti a že rodiče mladistvého chtěli, aby obhajobu vykonával zvolený obhájce. Z obsahu a smyslu podání otce mladistvého je patrno, že stížností sleduje zrušení napadeného usnesení.

Nejvyšší soud ČR přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost výroku napadeného usnesení i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.

Podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou.

Jednou z podmínek, za nichž lze odsouzenému uložit povinnost uvedenou v § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., je to, že jde o odměnu a hotové výdaje, které stát již uhradil ustanovenému obhájci. Ze spisu však není možno zjistit, zda ustanovenému obhájci mladistvého byla částka 15 204 Kčs skutečně uhrazena. Ve spise na č. l. 494 je sice založen doklad označený jako „poukaz k proplacení odměny a hotových výdajů obhájce“, avšak zda na tomto podkladě byla částka 15 204 Kčs skutečně vyplacena obhájci, ze spisu zřejmé není. Především je ovšem nutno poukázat na skutečnost, že usnesení krajského soudu v Ústí nad Labem z 20. 5. 1991 č. j. 1 T 39/90-481, jímž byla podle § 151 odst. 2 tr. ř. ustanovenému obhájci mladistvého přiznána odměna a náhrada hotových výdajů, dosud nenabylo právní moci. Proti tomuto usnesení, které je ve skutečnosti rozhodnutím podle § 151 odst. 3 tr. ř., je přípustná stížnost s odkladným účinkem. Stížnost proti uvedenému usnesení mohl vzhledem k ustanovení § 142 odst. 1 tr. ř. podat i odsouzený mladistvý (viz č. 31/1991 sb. rozh. tr.) a vzhledem k ustanovení § 299 odst. 1 tr. ř. také orgán pověřený péčí o mládež. Odsouzenému mladistvému dosud neuplynula lhůta k podání stížnosti, protože v rozporu s ustanovením § 137 odst. 3 tr. ř. krajský soud nedoručil opis usnesení zákonnému zástupci mladistvého. Přitom podle § 143 odst. 1 tr. ř. (část věty za středníkem) mělo doručení opisu usnesení mladistvému i jeho zákonnému zástupci ten význam, že lhůta k podání stížnosti běží od doručení, které bylo provedeno později. V této lhůtě může stížnost podat nejen odsouzený mladistvý, ale i jeho rodiče (§ 29 odst. 2 tr. ř.), resp. zákonný zástupce za mladistvého (§ 34 odst. 1 tr. ř.). K tomu je třeba dodat, že odsouzený mladistvý D. V., nar. 11. 4. 1974, je osobou bez plné způsobilosti k právním úkonům, neboť tato jeho způsobilost je omezena nedostatkem věku 18 let jako podmínky zletilosti (§ 8 odst. 2 obč. zák.). Dále krajský soud v rozporu s ustanovením § 298 odst. 1 tr. ř. nedoručil opis usnesení (jímž bylo rozhodováno podle § 151 odst. 3 tr. ř.) orgánu pověřenému péčí o mládež, takže tomuto orgánu dosud také neuplynula lhůta k podání stížnosti (§ 299 odst. 1 tr. ř.).

Krajský soud tudíž vydal napadené usnesení za situace, kdy dosud nebylo pravomocně rozhodnuto o přiznání odměny a náhrady hotových výdajů ustanovenému obhájci usnesením podle § 151 odst. 3 tr. ř. Bez pravomocného rozhodnutí podle § 151 odst. 3 tr. ř. krajský soud nemohl přikročit k rozhodnutí podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř.

Další z podmínek, za kterých je odsouzenému možno uložit povinnost uvedenou v § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., je to, že odsouzený nemá nárok na obhajobu bezplatnou. V tomto směru se krajský soud věcí vůbec nezabýval. Z odůvodnění napadeného usnesení nejsou zřejmé žádné úvahy krajského soudu o tom, zda odsouzený mladistvý má nebo nemá nárok na bezplatnou obhajobu (§ 33 odst. 2 tr. ř.). Přitom z důkazů, které jsou ve spise o osobních poměrech odsouzeného mladistvého, se naznačuje, že mladistvý je nemajetný.

Jinak považuje Nejvyšší soud ČR za nutné k námitkám otce mladistvého uvést, že případný nárok na bezplatnou obhajobu nevyplývá ze samotné skutečnosti, že odsouzený je mladistvý, nýbrž z toho, že nemá dostatečných prostředků, aby hradil náklady obhajoby (§ 33 odst. 2 tr. ř.). Z protokolu o výslechu mladistvého, který byl proveden 27. 7. 1990, tedy v den, kdy proti němu bylo zahájeno trestní stíhání usnesením o vznesení obvinění, vyplývá, že mladistvý byl poučen mimo jiné o tom, že musí mít obhájce, a že pokud si ho nezvolí, resp. pokud mu ho nezvolí jiné oprávněné osoby, bude mu obhájce ustanoven. K tomuto poučení mladistvý výslovně prohlásil, že si obhájce nevolí, a poté vzal na vědomí, že okresním prokurátorem v Lounech mu byl obhájce ustanoven. I za této situace však si mladistvý kdykoli mohl zvolit jiného obhájce (§ 37 odst. 2 tr. ř.) a taktéž mu mohli jiného obhájce zvolit jiné oprávněné osoby, mezi nimi i jeho rodiče (§ 37 odst. 1 tr. ř.). Pokud mladistvý ani jiné oprávněné osoby této možnosti nevyužili, nelze dodatečně namítanou okolnost, že chtěli zvolit jiného než ustanoveného obhájce, hodnotit jako důvod vylučující uložení povinnosti uvedené v § 152 odst. 1

písm. b) tr. ř. Námitky, které se týkají správnosti a opodstatněnosti vykázaného rozsahu úkonů obhajoby, nelze uplatňovat proti rozhodnutí o uložení povinnosti podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., nýbrž proti rozhodnutí podle § 151 odst. 3 tr. ř., jímž se rozhoduje o návrhu ustanoveného obhájce na přiznání odměny a hotových výdajů (§ 151 odst. 2 tr. ř.); tímto rozhodnutím v posouzené věci není napadené usnesení krajského soudu z 2. 12. 1991 č. j. 1 T 39/90-491, ale usnesení z 20. 5. 1991 č. j. T 39/90-481.

Z toho, co bylo výše uvedeno, je zřejmé, že napadené usnesení je vadné. Proto je Nejvyšší soud ČR z podnětu stížnosti otce mladistvého zrušil a krajskému soudu uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl. Nové rozhodnutí bude moci krajský soud učinit teprve po právní moci svého usnesení z 20. 5. 1991 č. j. 1 T 39/90-481 a poté, co se vypořádá s otázkou, zda odsouzený mladistvý nemá podle § 33 odst. 2 tr. ř. nárok na bezplatnou obhajobu. Zároveň bude třeba, aby krajský soud zjistil, zda a v jaké částce byly odměna a hotové výdaje ustanovenému obhájci státem skutečně uhrazeny.